

Cím: Családi Portfólió

Szerző(k): Denhoffer Dóra

**Intézmény, kar: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Bölcsészettudományi és
Művészeti Kar**

Szak,	specializáció,	évfolyam:	Festőművész	II.	Évfolyam
Témavezető(k)	neve,	tudományos	fokozata,		beosztása:
Dr.	Horváth	Dániel	György	,DLA,	Egyetemi Docens

Munkáim családom kapcsolatairól szólnak. Sokak számára egy klasszikus téma, amihez mindenki tud kapcsolódni, így sokan foglalkoznak ezzel, kérdés, hogy ez mennyire őszinte. Művészeti kutatásom nyáron kezdődött el, amikor legelőször éreztem erős indítást témám iránt. Alapul régi analóg fényképeinket használtam fel, ahol visszatér a gyermek, aki ránk (mint nézőre) tekint, vagy testvérére, családtagjaira.

Önismeretünknek akadnak problematikái, mivel létezik objektív és szubjektív kép. Az előbbit a tükör szolgálja számunkra, egy technikai médium, ami által szemünk képet képez. Mindezek előtt Sigmund Freud szerint legelső önismerési lehetőségünk édesanyánkon keresztül adódhat babakorunkban. Ezt az első időszakhoz köti, ahol kifejlődik az én, majd a baba külső világában keresi a továbbiakban magát. Elkezd felfedezni saját testét, tükörképét látva örül magának, kezdetlegesen, de összeköti különböző érzékszerveit önmagával. Ezt Autoerotizmusnak vagy Nárcizmus idejeként írja Freud. Kialakítunk magunknak egy körformát, ami által különvólunk.

Világunkban eredendő a „tökéletes” tükör, ami „visszaad” minket. Az idők során a tükör, mint használati eszköz sokféle formában jelent meg, az ember életében, kezdve a víz tükröződő felületétől, a csiszolt fémeken át egészen a napjainkban használt, általunk ismert tükrökig, miközben számtalan babona, hiedelem és szimbolikus jelentések társultak hozzá. Mindezek ellenére a mai embernek nehézségei vannak az önképével.

„Jól csak szívével lát az ember” -Antoine de Saint-Exupéry

Régi, sokak által ismert és használt mondásunk, hogy „a szem a lélek tükre”. Anyai, testvéri, baráti, párkapcsolati stb... mind teljesen más. Van, amelyiktől félünk, és elkapjuk tekintetünket, mert megrémiszt a tudat, hogy belemélyülünk a másik világába, ami ismeretlen számunkra.

Ugyanakkor van olyan intim pillanat, például szerelmeseknél, vagy édesanyák és gyermekük között ahol nem aggódnak ilyenek miatt, megbíznak egymásban (jobb esetben), és elengedik magukat.

Itt beemelném Emmanuel Lévinas *Másik* gondolatát, amit *Teljesség és Végtelen* című munkájában említ. Azt mondja, hogy a másik szemében megtapasztaljuk a végtelent. A francia, zsidó származású filozófusnak fontos a vallás a munkásságában, a kortól eltérően amelyben élt, és ahol mások már idegennek tekintették, hogy egy helyen beszéljenek a kettőről.

Elvének transzcendens alapja van, Isten tükre a másik arca, ami jó cselekedetre ösztönöz. „Ne ölj!” Mondja a Másik nekünk arcával, kifejezi alárendeltségét s még így se tudjuk uralni/birtokolni őt. Mélyebb értelmezést adhat ez a gondolkodás a két nagy parancsolatra.

„Ha Istent szeretem szeretnem, kell felebarátomat is.”

Ezáltal akarta Lévinas megtörni az *Én* uralmát, amit előzőlegesen felépítettek a filozófiában, s kiemelni a Másik elsőbbségét.

Gyerekeknél még inkább jelen van az alárendeltség, mint a *Másik*. Hiszen addig maradnak életben ameddig gondviselőik figyelemmel szeretik őket. Ezért is alakulhatott ki a *babaarcuk*. Befolyásolnak minket vele, arra ösztönöznek, hogy óvjuk őket, vigyázzunk rájuk. Ahogy

Lévinas

gondolta.

A nagytestvérek szintén fontos szerepet töltenek be, hiszen szüleik gyakran hívják segítségül őket kistestvérükhöz. Legtöbbjükben ez egyfajta veszélyeztetettségi érzést kelt, gyakran érzik úgy, hogy kitúrják őket szüleik szeretetéből, elfoglalják addigi kiváltságos helyzetüket. Ezért is hallunk nem egy történetet arról, hogy a nagyobb gyermek valamilyen formában ártani próbált kistestvérenek, így akarva visszaszerezni szülei figyelmét. Persze nem mindenkinél fordul ilyen elő, megfelelő szülői gondoskodás mellett erős testvéri kötelék alakulhat ki, ugyanakkor van akinél mindkét érzelem (szeretet és féltékenység) jelen van. Egy kettőség.

Feldmár András *A tudatállapotok szivárványa* könyvében beszél egy gyerekek és szüleik közötti tendenciáról, hogy minden szülő altatni szeretné gyermekét. Erre reagálva ők meg felszeretnék ébreszteni őket. Lehet ezt átvitt és gyakorlati értelemben is venni. Hipnotizálni szeretnék a kisebbeket, hogy elaludjanak, becsukják szemüket, szemet hunyjanak dolgok felett. Számomra rendkívül érdekes, hogy megint a látás, a szem jön fel mint az egyén önkifejezésének fókuszpontja.

Nyáron és tanulmányi évem elején készítettem egy nagyobb családfát magam számára. Elutaztam apai nagymamámhoz, tőle kérdeztem távoli rokonaink nevét, s ugyanígy érdeklődtem édesanyám felőli vérrokonaink iránt is. Szerettem volna megismerni családom múltját, érdeklődni régi történetek iránt, ha csak elbeszélés alapján is, de megismerni sosem látott rokonaimat, akikről csak néha hallottam. Többet akartam tudni, mivel nagyszüleim megismerésével a saját családomat is jobban megértem, akár még önmagamról is új dolgokat tudhatok meg, ha jobban ismerem történetünket.

Az ezúton szerzett ismereteimet felhasználva festettem képeimet, miközben tudatosan kutattam a családi fotókon azokat az érzelmi megnyilvánulásokat amiket fentebb részleteztem.

Hét munkából álló sorozatot adtam be, ahol az előbb említetteket tovább fejteném. Azon belül két csoportba választanám őket:

Amik 1.Ránk néznek (5db) és ahol 2. Egymásra néznek (2db) a figurák.

1. Gyerekeinknek elrendelt sorsuk, hogy szembesítsenek olyan tulajdonságaikkal, szokásaikkal vagy alapvető életvitelünkkel, ami rossz nekünk/nekik. Vagyis mint Feldmár mondta ráébresztenek minket részeinkre, részekre a világunkban amikre mi már hipnotizáltuk magunkat, hogy rendben van így. Itt is a szemeikkel keresnek minket, mintha beszélgetést akarnának kezdeményezni a mögöttük/körülöttük történő helyzetről. Lehet ez pozitív és negatív is. Ami igazán fontos, hogy miként reagálunk erre a felkérésre, a változtatásra szokásainkban.

2. Előbb említettem a nehézségét a nagyobb gyermeknek, a megosztottságát afelől, hogy hogyan viszonyuljon testvéréhez, illetve, hogy mennyire befolyásolja őt testvére „babaarca”. Képeimben inkább az utóbbit lehet ábrázolva látni. Két születésnapjelenetet választottam, ami egy rendkívül fontos esemény nemcsak a testvéreknek de a szülőknek is! Abban a pillanatban (mikor megszületik a baba) törik meg a nagyobbik gyermeknek kizárólagos hatalma. Feldmár András mesélt egy konferenciai élményéről, ahol egy pszichológusnő osztotta meg gondolatát, hogy mindenkinek a legrosszabb élménye az, hogy fiatalabb testvére születik. Ezt még tovább hangsúlyozták azzal, hogy egyfajta krízisen fog végigmenni mindegyikünk (lehet ez pozitív és negatív is), amikor eléri azt az életkort, amikor édesanyánk megszülte kisebbik testvérünket (vagy ha legfiatalabbik/egyke gyermekek vagyunk akkor azt, amikor velünk azonos nemű szülőnk életkorát, amikor mi magunk születtünk.)

Legtöbb festményemet egy üléssel, alla prima technikával készítettem, mivel érzelmi indíttatásom akkor a legerősebb, persze ezt meggátolta a méretében nagyobb munka, amit két-három alkalommal fejeztem be. Sajátos színeim mellett fontos számomra a kihagyás is. Nem mondanám befejezetlenségnek, mivel ugyanúgy használom ezt, mint ahogy magát az olajfestéket, vagy akár más technikákat. Itt is tudni kell a mennyiséget, amit ki kell vagy lehet hagyni. Ezzel próbáltam többet, kevesebbet játszani különböző munkáimon keresztül. Kisebb és nagyobb vászonra is dolgoztam, érdekes volt, hogy működik az eredetileg kisméretű referencia egy nagyobb skálán vagy pont egy ahhoz illő 24x30cm méretben. Mintha maga a vászon is imitálni szeretné a régi analóg képi minőséget.

Bibliográfia:

- Fodorné Ablonczy Mitka, Látóhatár, „A másik arca megszólít” 2022 február
URL.: <https://utitarsak.net/a-masik-arca-megszolit/> (utolsó letöltési dátum: 2025. 01. 02.)
- Emmanuel Lévinas - „Teljesség és Végtelen” 1999.
- Feldmár András - „A tudatállapotok szivárványa” 2020.
- Sigmund Freud - „Pszichoanalízis” 1990.